

Дефиниција и карактеристике културних пејзажа

Културна географија је географска дисциплина унутар друштвене географије која проучава утјецај културних обележја друштва (култура, религија, језик, "раса", етничност, идентитет...) на обликовање, организацију и управљање простором те повратни утицај тако обликованог простора на становништво које у њему живи.

Пејзаж јесте предео који се својим одређеним изгледом и карактеристикама као целина разликује од других предела. Друштво које живи у одређеном простору прилагођава тај простор својим потребама обликујући га и уносећи у њега садржаје складне својим културним обележјима те на тај начин формира јединствени **културни пејзаж**. Веома снажни глобални процеси индустријализације, урбанизације, деаграризације и други смањују пејзажне разлике, односно све више мијењају изглед природних пејзажа у културне.

У последње време се на пејзаже гледа као на културне атракције које могу имати економских ефеката у развоју подручја на коме се налазе. Ради се о пределима где се природа спаја са човеком, односно, природа је модификована човековим трудом и створен је јединствен спој.

Најважнија карактеристика културног пејзажа је његова снага да привуче туристе, понекад једнако снажна као и снага неке важне појединачне грађевине. Значај културног пејзажа се увећава уколико у њиховој валоризацији активно учествује локално становништво. На тај начин се схвата њихов економски потенцијал и тако може да се промени стратегија развоја једног простора. Да би се то остварило, понекад нису довољне само добре менаџмент стратегије, већ то зависи и од способности заједнице да прихвати стварање вредности пејзажа, спознаје могућности за уношење нових иницијатива у простору и ширења знања за практичне примере од одговарајућих успешних реализација у другим просторима.

Типови културних пејзажа

Индустријски, аграрни, урбани и саобраћајно туристички

У развоју културног пејзажа, велику улогу имала је **индустријализација** и начин искоришћавања земљишта у руралном подручју, што се рефлектује кроз развој урбаног и саобраћајно-туристичког пејзажа. Такав процес је током 20. века условио највеће промене културног пејзажа које су изражене у социјалном и економско-географском развоју

Како је индустријализација одиграла велику улогу у промени културног пејзажа тај процес можемо поделити у неколико фаза које се међусобно разликују због различите динамике раста радних мјеста, различите локације и утицаја великих индустријских центара у окружењу. И индустрија је имала значајну улогу у кретању, промени структуре и покретљивости становништва које је своју егзистенцију великим делом везивало за развој индустријског пејзажа.

Истовремено је, нестајањем изворних облика села, дошло до значајних промена у руралном подручју, иако аграрне делатности још увек у том подручју одређује основне елементе и пејзажа и функција.

Аграрни простор је стално подложен променама, нарочито његов насељени и искориштавани дио, који чини незаобилазни и саставни део културног пејзажа. На тај начин се највећи део природног пејзажа обликује у складу са специфичним начином деловања и живота човека у њему. Интензивне промене у културном пејзажу, у смислу с променама у индустријском и аграрном пејзажу дале су печат развоју насеља (градска, мешовита и сеоска) њиховој морфологији и физиономији. Готово су избрисане границе града и села у начину живота, типу изградње, спољнем изгледу, висини зграда, могућности запошљавања и сл.

Саобраћајни пејзаж доживљава промене у просторном смислу, посебно изражене у модернизацији друмских саобраћајница од централног насеља до најудаљенијих села. Елементе културног пејзажа можемо пратити на сваком кораку и док посматрамо те елементе, они доживљавају промене чије вредновање захтева широк распон критерија и елемената који су примерени подручју, времену и могућностима материјалне природе.